

Književnost in umetnost.

Čitanka za obče ljudske šole. (Konec.)

Vzemimo torej skupino „Vrt“ pomladi. Ta skupina pride na vrsto po našem načrtu meseca aprila, navadno po Veliki noči.

Gotovo se je učencem že pred Veliko nočjo razložil pomen tega praznika. Treba je, da se še otroci opozorijo na vstajenje v prirodi. V ta namen jo krene učitelj o priliki po Veliki noči z učenci na šolski vrt rekoč: „Otroci, pojdimo na šolski vrt gledat, ali bode tam kaj zanimivega!“ Pri tej priliki jih opozori na cvetoče zvončke, trobentice in marjetice, jim pokaže, kako bezeg ozeleneva i. t. d.

Nemara zagledajo tudi kakoga ptička. Učitelj jim pove imena teh stvari, in če jih še opozori na ostanek snega v kakem kotu ali na žuboreči potoček, pa je dosti.

Ako pa ne bi bilo mogoče, da bi učitelj sam šel z učenci na vrt, jim lahko da nalogo: „Otroci, pogledajte danes doma na vrt. Pazite, ali že cvete katera cvetica. Prinesite jo jutri s seboj v šolo! Povedal vam bom, kako ji je ime. Pazite tudi, ali se je na zemlji ali na drevesih kaj izpremenilo, kar ni več zime! Morebiti zagledate kako ptičico ali drugo živalco!“

V kratkem pogovoru o prvih oznanjevalcih pomladi bodo učenci poročali, kar so opazovali. To bode ena ura nazornega nauka, ali prav za prav so to govorne vaje. V naslednji, čitanju določeni uri se lahko obravnava berilo „Velika noč“ in za njim „Aleluja“.

Tako smo torej pozdravili pomlad s tem, da smo premetrili dva nje glavna znaka — vstajenje Gospodovo in prerojenje prirode. Na dalje se lahko postopa seveda po različnih potih. Eden teh potov je označen v gornji razpredelbi učne snovi.

Največje važnosti pri tem je, da učenci neprenehoma opazujejo prirodo. Zategadelj je potrebno, da učitelj, kolikorkrat je mogoče, stopi z učenci na šolski vrt — dovolj je za to par minut — in jih navaja gledati in iskati, kaj se je tam zopet izpremenilo od zadnjega poseta. Poleg tega jim veli opazovati na šolskem in domačem vrtu n. pr.: Kaj delajo sedaj na vrtu? Katere cvetlice so se na novo razcvetele? („Prinesite eno, če mati dovolijo!“) Katere drevo je že ozelenelo? Katere cvete? Katere drevo se je najprej razevelo, katero potem?

Kako cvete? Katere živali vidite na drevesih, na trati, v zemlji in na zemlji? Kaj se godi pri ulnjaku? Pogledjte večkrat na nebo! Kakšno je? i. t. d.

O vseh rečeh bodo učenci poročali, kadar se bode govorilo o njih pri nazornem nauku. In če bo treba, bodo prinesli v šolo, kar jim je učitelj naročil.

Poleg takšne obravnave nazornega nauka gotovo ne bode težko določiti, kaj in kje pride kako berilo na vrsto. Samo ena težava bi še nemara lahko nastala. Ako so v urniku, kar je vsekakor priporočati, nazornemu nauku in čitanju določene posebne ure, se lahko snov nazornega nauka tako nakopiči, da ga v za to namenjeni uri ne moreš tako daleč obvladati, da bi bili učenci dovolj pripravljeni za razumenje berila, ki bi ga rad tukaj uvrstil. V takem slučaju pač ne bode nihče prigovarjal, ako porabimo za nazorni nauk še eno ali tudi dve naslednji uri, ki bi bili sicer čitanju namenjeni. Saj ta dolg lahko poravnamo s tem, da pozneje ravno toliko ur, na urniku določenih za nazorni nauk, porabimo v čitanje.

In če bi nazadnje tako nanese, da bi moral eden teh dveh predmetov izgubiti eno uro na korist drugemu, škoda ne bi bila prevelika.

Končno še eno opombo! Morebiti kdo vpraša, je li neobhodno potrebno, da se čitajo v dveh, oziroma v enem letu vsa berila, ki so v čitanki, češ, da jih je preveč. Na to vprašanje smo že odgovorili gori, rekše, da čitanka ne more imeti nikoli preveč snovi; in ta odgovor tukaj ponavljamo. Mi smo namreč mnenja, da se v mnogih šolah premalo čita. Skrbeti moramo, da se čita v šoli čim več tem bolje. Z mnogim čitanjem se najbolj uri knjižni jezik, se budi zanimanje za čitanje ter se vzgaja. Radi pa priznamo, da ni mogoče, da bi se v kaki šoli vsa berila v čitanki na drobno obravnavala tako kakor današnja metodika zahteva. Kako pa?

Zadosti bo na tem mestu, ako spomnimo na razloček med statarnim (postajajočim, počasnim) in med kurzornim (brzim, hitrim) čitanjem. Mnogo je takih beril, da se umejo brez velikih težav; nekatera sama ob sebi sicer malo težavnejša berila se bodo lahko razumela, ako smo poprej obravnavali drugo berilo, ki mu je po vsebini, po smotru ali po obliki slično. V takih slučajih se priporoča, da se učencem naroči v primerni priliki, naj prečitajo dotično berilo večkrat sami doma. Tu in tam bode menda kazalo, da se poprej prečita takšno berilo enkrat ali dvakrat v šoli in da pri tej priliki učitelj na kratko pojasni, kar se mu zdi neobhodno potrebno. V naslednji uri pa se prepriča, so li učenci svojo dolžnost storili. (Eden ali dva učenca pripovedujeta vsebino; vpraša se po kaki besedi, misli i. t. d.)

Ni dvombe, da se bodo, ako se goji poleg statarnega čitanja po potrebi tudi kurzorno, v dveh letih lahko prečitela vsa berila v čitanki. Sicer pa tudi ne dvomimo, da bodo učenci sami radi čitali, ako se učitelju posreči, v njih zbuditi zanimanje do čitanja.

Da je treba tudi pri čitanju ponavljanja in to ravno tako gledé vsebine, kakor gledé jedra in gledé jezikovnega zaklada, če hočemo, da si učenci te zaklade prisvoje za vse življenje, tega pač ni treba posebej poudarjati.

Vestnik.

Osobne vesti. GG. Josip Armič in Anton Arko sta na lastno prošnjo odpuščena iz službe na tukajšnji gluhonemnici. Na ti mesti sta imenovani gđ. Vita Zupančič iz Metlike in gđ. Pavla Vodušek iz Ljubljane. — Občinski zastop mesta Idrije je imenoval 29. julija t. l. namestnega učitelja na cesarja Franca Jožefa državni gimnaziji v Kranju, g. dr. Stanislava Benka pravim učiteljem in potrdil akademičnega kiparja g. Vilkota Levičnika kot namestnega učitelja na mestni nižji realki v Idriji. — Naučnemu ministrstvu v službovanje dodeljeni profesor g. dr. Anton Primožič je dobil viteški križec Frane Jožefovega reda. — Obč. svet v Novem mestu je izvolil deželnega predsednika barona Heina častnim občanom.

Imenovanja na srednjih šolah. Naučni minister je premestil dr. K. Oswalda, pravega učitelja na gimnaziji v Ptuj na državno realko v Gorici. Učitelj na državni gimnaziji v Mariboru R. Straubinger je premeščen v Celovec. Nadalje je imenovan pravim srednješolskim učiteljem dr. A. Dolar za gimnazijo v Mariboru.

Razširjena šola. Deželni šolski svet je dne 19. junija sklenil, da se trirazrednica pri Sv. Barbari pri Vurbergu, okraj Sv. Lenart v Slov. gor., razširi v štirirazrednico.

Prvi ženski doktor v Gradcu. V Gradcu je bila promovirana gđ. Seraf. Puchleitner iz Knittelfelda doktorjem filozofije.

Učiteljske premembe. Nadučitelja sta postala gg. Ivan Tomažič od Sv. Miklavža pri Ormožu na šoli Stara cesta in Fran Černele od Sv. Petra pod Sv. Gorami v Artičah. V pokoj je šel učitelj v Dobovi pri Brežicah g. Srečko Pirc.

Pomenljiv sklep slovenske posojilnice. Občni zbor okrajne posojilnice v Ljutomeru je sklenil, naj se od čistega dobička za l. 1901., 4899 K 36 stot., porabi polovica za pomnoženje rezervnega fonda, polovica pa se naloži kakor ustanovni fond za slovensko meščansko šolo v Ljutomeru. Izvrstna misel!

Pouk za obrtnike. Naučno ministrstvo je odobrilo program glede prirejevanja obrtnopoučnih tečajev na raznih krajih dežele in v to svrhu nakazalo primeren pavšalni znesek. Rečeni program je sestavilo ravnateljstvo tukajšnjih umetno-obrtnih strokovnih šol in se je izvršitev poverila gg. ravnatelju Šubicu, in učiteljema Tratniku in Baranu.

V okrajni šolski svet celjski je izvolil okrajni zastop v svoji zadnji seji naslednje zastopnike: dr. Ivan Dečko, dr. J. Vrečko, dr. L. Gregorec, A. Brezovnik in žalski župan Širca. Dosedanji ud Fr. Roblek je zaradi bolezni odklonil izvolitev.